Uit de linkse kerk geklapt

Annemiek Onstenk

Ikzelf herinner me bijvoorbeeld een bijeenkomst waar witte vrouwen zich door zwarte vrouwen het zwijgen lieten opleggen om te praten over vrouwenbesnijdenis of eerwraak, omdat dat van hernieuwd kolonialisme zou getuigen. Of vergaderingen waarin gekozen moest worden tussen witte en zwarte kandidaten en een keuze voor ‘wit’ al snel racistisch werd genoemd. Dat zwijgen en je voor racist laten uitmaken kwam voort uit ons schuldgevoel over de witte westerse dominantie in de wereld. Je legde underdogs niet je normen op rond seksegelijkheid, zelfbeschikkingsrecht en kwaliteit. We waren solidair zonder voorwaarden vooraf. We vonden bovendien dat zwarte vrouwen (en mannen), net als witte, recht hadden op hun eigen bevrijdingsstrijd, in hun eigen tempo en onder hun eigen voorwaarden.

Maar we waren ook verscheurd dus.

Tegelijkertijd links, feministisch en lesbisch zijn, betekent steeds keuzes maken en zaken tegen elkaar afwegen. Ik liep niet mee in een betoging tegen Israëlische terreur in de Gazastrook, hoe solidair ik ook was en ben met het Palestijnse volk en hoe fel ook tegen de Israëlische bezettingsmacht. Want fundamentalisten van Hamas, op democratische wijze aan de macht gekomen, gebruiken net zo goed geweld en respecteren noch waarborgen vrijheid, gelijkheid en zelfbeschikking van vrouwen en homo’s.

Femke Halsema maakte de afweging van rechten en vrijheden op de GroenLinks conferentie over godsdienstvrijheid op 9 oktober politiek. Ze brengt een scheiding aan tussen de vrijheid van godsdienst en de grenzen daarvan. De godsdienstvrijheid in Nederland is een individueel recht. Mensen die op grond daarvan worden gediscrimineerd op de arbeidsmarkt, in het bijzonder onderwijs of in de gezondheidszorg, moeten een beroep op bescherming van de staat kunnen doen. Halsema respecteert ook het in georganiseerd verband beleven van dat individuele recht op godsdienstvrijheid. Ze trekt de grens bij het collectief dat individuen dwingt tot religieuze rituelen of dreigt met sociale uitsluiting, of het nu een kerk, moskee of religieuze gemeenschap is.

Omdat de afweging tussen solidariteit met kwetsbare minderheden en verdediging van mensenrechten voor linkse mensen op dit moment vooral betrekking heeft op gelovige moslims, richt Halsema zich vooral op hen. Progressieve mensen moeten, vaker dan tot nu toe gebeurt, de confrontatie zoeken bij intolerantie van moslims. Net als de uitsluiting van vrouwen van passief kiesrecht door de SGP, is het onaanvaardbaar als orthodoxe moslims onverdraagzaam zijn tegenover andersdenkenden en afvalligen, of hen zelfs uit hun gemeenschap stoten. Over reactionaire opvattingen over meisjes, vrouwen en homo's moet discussie over mogelijk zijn. 'Een godsdienst is niet vrij als er gewetensdwang is,' aldus Halsema. Voor vrouwen geldt bovendien dat ze keuze- en kansenvrijheid moeten hebben bij het dragen van religieuze symbolen, bij onderwijs, participatie op de arbeidsmarkt en in de politiek.

Ahmed Marcouch, eenzame strijder van de PvdA, hakt al langer met dit bijltje, én vergaloppeert zich soms. Denk aan zijn voorstel voor koranlessen in het openbaar onderwijs. Het is voor progressief Nederland spitsroeden lopen om op dit moment afgewogen met de principes van godsdienstvrijheid en mensenrechten om te gaan. Moslimbashers staan klaar 'links' voor deze gelegenheid bij hun kamp in te lijven. Maar we moeten met moslims m/v kunnen praten over het naar eigen keuze of in vrijheid dragen van een hoofddoek, vrije partnerkeuze in plaats van gearrangeerde huwelijken en het binnenshuis houden van vrouwen, zonder voor kolonialist of racist te worden uitgemaakt. Net zoals met bevindelijk gereformeerden en andere fundamentalisten in de Bible belt moet worden gesproken wanneer dochters en vrouwen vrijheden worden ontzegd die in Nederland gewoon zijn.

Annemiek Onstenk is redacteur van Waterstof